

מערך שייעור – מהם פירות שביעית

מטרת השיעור:

להסביר לתלמיד את הקריטריונים השונים להגדרת "פרי של שביעית".

מקורות מרכזיים:

ויקרא (פרשת בהר) פרק כה
"והיתה שבת הארץ לכם לאכלה"

הפירות הקדושים בקדושת שביעית

- פרי שלא גדל בארץ ישראל אינו קדוש בקדושת שביעית.
- פרי שגדל אצל גוי אינו קדוש בקדושת שביעית.
- פרי שלא גדל בשמיטה אינו קדוש בקדושת שביעית:

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד

הלכה ט - באחד בתשרי ר"ה לשמיטין וליובלות, פירות ששית שנכנסו לשביעית אם היו תבואה או קטניות או פירות האילן והגיעו לעונת המעשרות קודם ר"ה הרי אלו מותרין, ואף על פי שאוסף אותם בשביעית הרי הן כפירות ששית לכל דבר, ואם לא באו לעונת המעשרות אלא אחר ר"ה הרי הן כפירות שביעית.

הלכה יב - הירק בשעת לקיטתו, והאתרוג אפילו היה כפול קודם ר"ה ונעשה ככר בשביעית חייב במעשרות כפירות ששית, ואפילו היה ככר בששית הואיל ונלקט בשביעית הרי הוא כפירות שביעית, ומתעשר כפירות ששית להחמיר.

הלכה יג - וכן פירות שביעית שיצאו למוצאי שביעית בתבואה וקטניות ואילנות הולכין אחר עונת המעשרות, והפרגין והשומשמין והאורז והדוחן ופול המצרי שזרעו לזרע אחר גמר הפרי, והירק אחר לקיטתו.

סיכום:

פירות העץ - השלב הקובע לעניין שביעית בפרי הוא רגע החנטה: פירות שחנטו בשנת השמיטה חלים עליהם דיני השמיטה. החנטה היא השלב שעלי הגביע של פרחי העץ נובלים ומתחיל להיווצר פרי. פירות שחנטו לאחר א תשרי חלים עליהם דיני השביעית.

קטניות - השלב הקובע לעניין שביעית בגרעיני מאכל הוא שליש הבשלת הגרעינים. קטניות ששליש הבשלתם החל לאחר א בתשרי חלים עליהן דיני השמיטה.

ירקות - השלב הקובע לעניין שביעית בירקות הוא לקיטת הירק (קטיפת הירק). ירקות שנקטפו לאחר א בתשרי חלים עליהם דיני השמיטה.

תרגול: על אלו פירות חלים דיני השמיטה:

לא חלים דיני שמיטה	חלים דיני שמיטה	
		חמנייה ששליש הבשלתה לפני השמיטה
		תירס ששליש הבשלתו בשמיטה
		תפוז שחנט בשמיטה
		אבוקדו שחנט בשמיטה
		שזיף שחנט לפני השמיטה
		תפוח שחנט בשמיטה
		מלפפון שנקטף בשמיטה
		תפוח אדמה שנקטף בשמיטה
		עגבנייה שנקטפה לפני השמיטה
		צנון שנקטף בשמיטה
		כרוב שנקטף לפני השמיטה
		כרוב שנקטף בשמיטה

תרגול נוסף:

פירות שביעית חל איסור להוציאם לחו"ל, מלאו בטבלה הבאה אלו פירות מותר להוציא לחו"ל:

אישור יציאה מהארץ	שלבי הגידול			מי גידל	מקום גידולו	הפרי
	נקטף	שליש הבשלה	חנטה			
	שביעית	שביעית	שביעית	ישראלי	רומניה	דובדבן
	שביעית	שביעית	שישית	ישראלי	ישראל	שעועית
	שביעית	שישית	שישית	ישראלי	ישראל	דלעת
	שביעית	שישית	שישית	ישראלי	ישראל	תירס
	שביעית	שביעית	-----	נכרי	ישראל	גזר
	שביעית	שביעית	שביעית	ישראלי	ישראל	תאנה
	שביעית	שישית	שישית	ישראלי	ישראל	נקטרינה

הרחבה:

לימוד דעת הרמב"ן (השגה ג בספר המצוות לרמב"ם) שיש מצווה באכילת פירות שביעית, והדיון בערוך השולחן (סי' כד סעי' ו) לגבי פירות שביעית.

קישורים שימושיים

- [דף לימוד בנושא פירות שביעית וקדושתם](#) ✓
- [משחק תרגול - מהם פירות שביעית](#) ✓
- [משחק מלך השמיטה](#) ✓